

รายงานโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์
สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

โครงการวิจัยและพัฒนาการผลิตพืชและสัตว์เศรษฐกิจเพื่อสร้างความมั่นคง
ด้านอาชีพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง

รหัสโครงการ 184644

โครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการเลี้ยงสัตว์
สำหรับระบบการเกษตรที่เหมาะสมกับภูมิสังคมของพื้นที่สูง

โดย
สุชีพ ไชยมณี และคณะ

เดือน มีนาคม ปี พ.ศ. 2567

งบประมาณสนับสนุนงานมูลฐาน (Fundamental Fund)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จากกองทุนส่งเสริม
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

รายงานฉบับสมบูรณ์

(Final report)

การวิจัยและพัฒนารูปแบบการเลี้ยงสัตว์สำหรับระบบการเกษตร ที่เหมาะสมกับภูมิสังคมของพื้นที่สูง

Research and Development of Animal Husbandry Models for the Agricultural
System on Highland Area.

แผนงานวิจัย : แผนงานวิจัยการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าและคุณค่าที่
เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่สูง

คณะผู้วิจัย

สุชีพ ไชยมณี

นริศรา เกิดสุข

จักรพัทร มาลามณีรัตน์

สังกัด

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

มีนาคม 2567

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ที่สนับสนุนทุนในการวิจัย และขอขอบคุณเกษตรกรผู้ร่วมวิจัย และเจ้าหน้าที่ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงน้ำเค็ม อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่จริม อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

คณะผู้วิจัย

มีนาคม 2567

คณะผู้วิจัย

1. หัวหน้าโครงการ

ชื่อ - นามสกุล

ตำแหน่ง

หน่วยงาน

นายสุชีพ ไชยมณี

นักวิชาการส่งเสริมและพัฒนา 5

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

เลขที่ 65 หมู่ 1 ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200

โทรศัพท์ 053- 328498 โทรสาร 053-328494

E-mail: sukeep65@gmail.com

สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ: การผลิตสัตว์ปีก

2. นักวิจัยร่วม

ชื่อ - นามสกุล

ตำแหน่งในโครงการวิจัยนี้

ตำแหน่งปัจจุบัน

หน่วยงาน

นางสาวนริศรา เกิดสุข

ผู้ช่วยนักวิจัย

เจ้าหน้าที่โครงการ

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

เลขที่ 65 หมู่ 1 ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200

โทรศัพท์ 053-328497 โทรสาร 053-328494

E-mail address: narissara.gk@gmail.com

สาขาที่เชี่ยวชาญ:

ปรับปรุงพันธุ์สัตว์

3. นักวิจัยร่วม

ชื่อ - นามสกุล

ตำแหน่งในโครงการวิจัยนี้

ตำแหน่งปัจจุบัน

หน่วยงาน

นายจักรพัทร มาลามณีรัตน์

ผู้ช่วยนักวิจัย

เจ้าหน้าที่โครงการ

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

เลขที่ 65 หมู่ 1 ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200

โทรศัพท์ 0-5332-8498 โทรสาร 053-328494

E-mail address: jukkrapatmalamaneerat @gmail.com

สาขาที่เชี่ยวชาญ:

การผลิตสัตว์

สารบัญเรื่อง

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
คณะผู้จัดทำ	ข
สารบัญเรื่อง	ค
สารบัญตาราง	ง
บทคัดย่อ	จ
Abstract	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญและปัญหา	1
วัตถุประสงค์	2
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	3
บทที่ 3 อุปกรณ์และวิธีการวิจัย	20
สถานที่ดำเนินการวิจัย	21
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์ผลการทดลอง	
ข้อมูลภูมิสังคมของพื้นที่ทดสอบ	22
ข้อมูลสมรรถภาพการเลี้ยงสัตว์	25
ต้นทุน ผลตอบแทนของการเลี้ยงสัตว์ 3 กรรมวิธี	27
ความพึงพอใจรูปแบบการเลี้ยงสัตว์ 3 ชนิด	32
ความพึงพอใจรูปแบบการเลี้ยงสัตว์ 3 ชนิด ร่วมกับการปลูกพืช	33
1 ชนิด	
ความพึงพอใจรูปแบบการเลี้ยงสัตว์ 3 ชนิด ร่วมกับการปลูกพืช	35
2 ชนิด	
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย	37
เอกสารอ้างอิง	38
ภาคผนวก	40

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	สมรรถภาพการผลิตไก่ไข่ ในรูปแบบการเลี้ยงสัตว์ 3 รูปแบบ ในบริบทพื้นที่ ความสูงจากระดับน้ำทะเลน้อยกว่า 500 เมตร บริบทพื้นที่ปลูกข้าวโพด ข้าวไร่	25
4.2	สมรรถภาพการผลิตสุกร ในรูปแบบการเลี้ยงสัตว์ 3 รูปแบบ ในบริบทพื้นที่ ความสูงจากระดับน้ำทะเลน้อยกว่า 500 เมตร บริบทพื้นที่ปลูกข้าวโพด ข้าวไร่	26
4.3	สมรรถภาพการผลิตปลาดุก ในรูปแบบการเลี้ยงสัตว์ 3 รูปแบบ ในบริบท พื้นที่ความสูงจากระดับน้ำทะเลน้อยกว่า 500 เมตร บริบทพื้นที่ปลูก ข้าวโพด ข้าวไร่	27
4.4	ตารางเปรียบเทียบ ต้นทุน ผลตอบแทนจากการเลี้ยงสัตว์ใน 3 กรรมวิธี	30
4.5	ตารางการเลี้ยงสัตว์แต่ละชนิดในระยะเวลา 1 ปี	32
4.6	แบบประเมินความพึงพอใจ ของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในรูปแบบการเลี้ยง สัตว์ 3 ชนิด	33
4.7	แบบประเมินความพึงพอใจ ของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ 3 ชนิด ร่วมกับการ ปลูกพืช 1 ชนิด	34
4.8	แบบประเมินความพึงพอใจ ของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ 3 ชนิด ร่วมกับการ ปลูกพืช 2 ชนิด	35

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนารูปแบบการเลี้ยงสัตว์ สำหรับระบบการเกษตรที่เหมาะสมกับภูมิสังคมของพื้นที่สูง มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาและพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสมกับระบบเกษตรบนพื้นที่สูง เพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้ในการเลี้ยงสัตว์และการทำการเกษตรอื่นๆ เช่น การปลูกผัก ผลไม้ ข้าว พืชไร่ หรือกาแฟ เป็นต้น และเพื่อเตรียมพร้อมรองรับกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิสังคม แบ่งการศึกษาการเลี้ยงสัตว์ร่วมกับการปลูกพืชทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่ 1 เลี้ยงสัตว์ 3 ชนิด (ชุดควบคุม ไก่ไข่+สุกร+ปลา) รูปแบบที่ 2 เลี้ยงสัตว์ 3 ชนิด+ปลูกพืช 1 ชนิด รูปแบบที่ 3 เลี้ยงสัตว์ 3 ชนิด+ปลูกพืช 2 ชนิด ผลการศึกษาพบว่า ในภูมิสังคม พื้นที่ที่มีระดับความสูงน้อยกว่า 500 เมตรจากระดับน้ำทะเล บริบทของพื้นที่ทดสอบโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง เป็นบริบทพื้นที่ปลูกข้าวโพด ข้าวไร่ สำหรับสมรรถภาพการผลิตของไก่ไข่ สุกรและปลา ไม่มีความแตกต่างกันในการเลี้ยงทดสอบทั้งสามรูปแบบ

สำหรับต้นทุนผลตอบแทนในการเลี้ยงสัตว์เมื่อเปรียบเทียบผลตอบแทนของการเลี้ยงสัตว์ 3 กรรมวิธีจะพบว่าเมื่อเลี้ยงสัตว์อย่างเดียวก็น่าจะมีรายได้น้อยกว่าการปลูกพืชร่วมกับการเลี้ยง 1 ชนิดและ 2 ชนิดโดย รูปแบบที่ 1 การเลี้ยงสัตว์ เท่ากับ 7,000-15,000 บาท รูปแบบที่ 2 การเลี้ยงสัตว์ร่วมกับการปลูกพืช 1 ชนิด เท่ากับ 37,000-60,000 บาท และรูปแบบที่ 3 การเลี้ยงสัตว์ร่วมกับการปลูกพืช 2 ชนิด 76,000-85,000 บาทตามลำดับ โดยเกษตรกรมีความพึงพอใจในการเลี้ยงสัตว์ทั้ง 3 รูปแบบในระดับ มาก ซึ่งมีระดับคะแนนความพึงพอใจของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์ 3 ชนิด ความพึงพอใจของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์ 3 ชนิดร่วมกับการปลูกพืช 1 ชนิดและ ความพึงพอใจของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์ 3 ชนิด 2 ชนิด เท่ากับ 4.51

คำสำคัญ: รูปแบบการเลี้ยงสัตว์ ระบบเกษตร พื้นที่สูง

Abstract

The objective of this study is development of animal husbandry models for the agricultural System on highland area. And increase productivity and income in animal raising and other agricultural operations such as growing vegetables, fruits, rice, field crops or coffee, etc. To prepare for changes in the environment and social landscape. The method study of raising animals together with growing plants in 3 model. These include model 1, raising 3 types of animals (hen+pigs+fish) model 2, raising 3 types of animals with growing 1 type of plant and model 3, raising 3 types of animals with growing 2 types of plant. The results of the study found that in the social landscape, areas with an altitude of less than 500 meters above sea level are the context of the test area for a royal highland development project. It is the context of the area where corn and rice are grown. There was no difference in production performance of laying hens, pig and fish in the three tests. For the cost of returns in raising animals when comparing the returns of 3 model of raising animals. It will be found that when raising animals alone, there will be less income than growing crops together with raising. Model 1 was 7,000-15,000 baht. Model 2 was 37,000-60,000 baht and model 3 was 76,000-85,000 baht. The farmers are satisfied with raising all 3 types of animals at a high level, which has the satisfaction score of farmers in raising 3 types of animals together with growing 1 type of crop. And farmers 'satisfaction in raising 3 types of animals and 2 types was 4.51

Keywords: Animal Husbandry Models, Agricultural System, Highland Area